

گفت‌وگو با «سیدمهدی طبیب‌زاده» رییس اتاق کرمان

کرمان؛ استان صادرات ارزش افزوده

اگر دید سنتی نسبت به صنعت تغییر نماید و با آینده‌نگری، رشد تکنولوژی در دنیا را معیار قرار دهیم و به سمت نسل‌های چهارم و بالاتر صنعت حرکت نماییم، می‌توان امیدوار بود که صنعتی پیش‌رو، پیشرفته، بهره‌ور و رقابت‌پذیر خواهیم داشت و گرنه امروزه اگر قیمت آب، انرژی و کارگر در مقیاس جهانی واقعی شود، کدام یک از تولیدات صنعتی کرمان قابلیت رقابت در بازار جهانی را خواهد داشت. دیگر برنامه‌نویسی پنج‌ساله در دنیا منسوخ شده است، برنامه‌های این‌چنینی اسنادی رویایی و غیرعملی می‌شود که فقط برای بایگانی خوب است. یک سؤال اساسی این است که اگر روزی معادن تمام شود و یا استخراج آن‌ها اقتصادی نباشد که امری است حتمی و نیز معادن جدید در مقیاس فعلی کشف نگردد و همچنین با برداشت‌های بی‌رویه غیرقابل جبران آب و غیراقتصادی‌تر شدن کشاورزی از حالا چه باید کرد؟ از ترسیم آینده استان نباید غافل شد. مشروح گفت‌وگو با سید مهدی طبیب‌زاده، رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان را بخوانیم.

اولاً دانش

برنامه‌نویسی

پنج‌ساله در دنیا

منسوخ شده

است. برنامه‌های

این چینی

اسنادی رؤیایی و

غیرعملی می‌شود

که فقط برای

بایگانی خوب

است. برنامه‌های

قبل از انقلاب و

بعد از انقلاب چه

اثری داشته‌اند؟

چند درصد

احکام مندرج

در آن‌ها اجرایی

شده است؟

به کدام یک از

اهداف اصلی

آن‌ها رسیده‌ایم؟

لذا صرفاً برنامه

داشتن و برنامه

پنج‌ساله تدوین

کردن دلیل بر

پیشرفت توسعه

نیست.

در این زمینه تلاش زیادی شده است، اما وقتی که تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان، استارت‌آپ‌های موفق موجود در صنعت کم و محدود و سهم اقتصاد نوآور و پیشرفته در تولید ناخالص داخلی راضی‌کننده نبوده و در رده‌بندی‌های کشوری جایگاه نداشته باشد، نشانه عدم توفیق این تلاش‌ها در بسترسازی مناسب است.

◆ چگونه می‌توان جریان دانش‌بنیانی را در بخش صنعت استان ایجاد کرد؟

اولین و مؤثرترین اقدام این است که صنعت‌گر و تولیدکننده این نیاز را احساس کنند؛ یعنی باور داشته باشند که با روش‌های مبتنی بر دانش، ضمن بهره‌وری بالاتر، کالاهای با ارزش‌افزوده بالاتری تولید می‌شود و شرط پایداری و بقا آن‌ها در وضعیت رقابت کامل در بازار این است که در دانش و تکنولوژی دست بالاتری از رقبای داشته باشند، چرا که با حذف تدریجی یارانه‌ها و به وجود آمدن شرایط رقابت کامل، آثاری از صنایع موجود باقی نخواهد ماند که متأسفانه هنوز این احساس نیاز به وجود نیامده است. این ادعا را می‌توان با محدود و ناچیز بودن تقاضای واحدهای صنعتی برای تبدیل به شرکت‌های دانش‌بنیان اثبات کرد. لذا اول باید آموزش‌های لازم ارائه شود و بر دانش مدیران صنایع از

◆ برترین اولویت‌های اجرایی بخش صنعت استان چه هستند؟

بهبود محیط کسب‌وکار در حوزه صنعت، استقرار کامل پنجره واحد و کاهش زمان اجرای فرایندهای اخذ مجوزها، فعال‌تر شدن ستاد رفع موانع تولید و اجرای انبوه مصوبات بر زمین‌مانده، تسهیل امور سرمایه‌گذاری، افزایش کیفیت کارشناسی، مهیا نمودن شرایط آسان تأمین مالی، فراهم نمودن زمینه ارتباط صنایع بزرگ و کوچک در قالب نظام فرعی پیمانکاری spx، اجرای کامل زنجیره‌های ارزش در صنایع معدنی، عرضه‌یابی و احصا مشکلات واحدها، فعال نمودن واحدهای راکد، به ظرفیت رساندن بنگاه‌های صنعتی و تعالی صنعت با حرکت به سمت صنایع نسل چهارم.

◆ زیرساخت‌های بخش صنعت چقدر متناسب با تقاضای سرمایه‌گذاری است؟

این دو مورد اصلاً تناسبی ندارند. این جملات زیاد به گوش می‌خورد: «تأمین گاز با مشکل مواجه است»، «متقاضی باید قرارداد منعقد نماید و بپذیرد که فقط چند ماه گاز مصرف نماید»، «در مواقع پیک مصرف، گاز تأمین نمی‌شود»، «آب وجود ندارد، مجوز آب نمی‌دهیم»، «برق نیست، بیش از یک مگاوات شرکت سهامی برق منطقه‌ای و یا شرکت‌های توزیع تعهدی در تأمین برق ندارند»، «کامیون نیست».

لذا با این وضعیت، سرمایه‌گذاری محدود خواهد شد و سرمایه‌گذاری‌های در حال انجام با کمبود منابع مذکور، برای مدتی بلااستفاده خواهند ماند و واحدهای بزرگ و کوچک علی‌رغم آمادگی برای تولید، معطل می‌مانند.

◆ چه ارزیابی از توسعه صنعتی استان با نگاه به موقعیت استراتژیک آن دارید؟

یک جمله از یکی از کارشناسان مالی و متخصص تدوین جداول حساب‌های منطقه‌ای شنیدم که ایشان گفت: «استان کرمان، استان صادرات ارزش‌افزوده است»؛ این بدان معنا است که صنعت استان زنجیره‌های ارزش را ایجاد نموده است و لذا صنعت در بخش‌های کوچک و متوسط عمدتاً صنایع مصرفی است و واسطه‌ای و سرمایه‌ای نیست و در صنایع بزرگ فقط بخشی از زنجیره اجرا شده است.

◆ بسترسازی برای ایجاد و گسترش صنایع نو و پیشرفته در استان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

مقیاس کوچک، متوسط و بزرگ با توجه به پتانسیل بالای تولید کرمان می‌تواند صنعت پیشرو و پیشران باشد.

- با توجه به ارزش بسیار بالای آب و محدودیت شدید منابع آبی، صنایع ذخیره‌سازی و استفاده بهره‌ورانه از آب صنایع درخور اهمیت و ارزش آفرین و راهگشا است،
- گردشگری و صنایع خلاق صنایع دستی با قابلیت عرضه در بازارهای ثروتمند اروپایی و آمریکا و شمال شرق آسیا،
- صنایع مدرن احداث گلخانه‌های هیدروپونیک،
- با توجه به حجم بسیار بالای تولید اسیدسولفوریک در زنجیره طولانی از مواد شیمیایی، کودها، تولید خودروهای برقی در مقیاس تولید بالا، که از این دسته پروژه‌ها فراوان می‌توان ذکر کرد.

اگر معیار، روند رشد تکنولوژی در دنیا و با آینده‌نگری باشد و دید سنتی نسبت به صنعت تغییر نماید و با کوچ از وضعیت مثلاً نسل ۱، ۲، ۳ به نسل‌های ۴ و بالاتر صنعت حرکت نماییم، می‌توان امیدوار بود که صنعت پیشران، پیشرفته، بهره‌ور و رقابت‌پذیر خواهیم داشت.

♦♦ در مورد افزایش رقابت‌پذیری و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش صنعت استان کرمان چه اقداماتی انجام شده است و چه برنامه‌هایی در اولویت اقدامات آتی بخش دیده شده است؟

رقابت‌پذیری وقتی حاصل می‌شود که محصولی با کیفیت و با قیمت تمام‌شده مناسب در زمان تعیین‌شده با بسته‌بندی مدرن و در مقیاس وسیع عرضه گردد. افزایش بهره‌وری، استفاده از تکنولوژی‌های مدرن، کاهش هزینه‌ها برای کاهش قیمت تمام‌شده از جمله کارمزدهای بانکی، تولید در مقیاس وسیع و انبوه، کاهش استهلاک تعمیر و نگهداری به‌موقع، فراهم کردن زمینه حضور در بازارهای بین‌المللی، فراهم نمودن قراردادهای تعرفه ترجیحی، پیوستن به موافقت‌نامه‌های تجاری بین‌المللی، یارانه‌های هدفمند برای توسعه صادرات، کمک به بازاریابی و بازاریابی، عرضه‌یابی و تشخیص درست مشکلات، آموزش تربیت نیروی انسانی ماهر، برقراری ارتباط سیستماتیک صنعت و دانشگاه در زمره اقدامات لازم برای افزایش رقابت‌پذیری است که در حال برنامه‌ریزی و انجام است.

♦♦ مهم‌ترین زمینه‌های مناسب برای توسعه صنعتی استان کرمان چیست؟
امروز دیگر مزیت نسبی خیلی راهگشا نیست، هر کشور

وضعیت و روند توسعه صنعت تکنولوژی در دنیا افزود و این احساس نیاز را در آن‌ها به وجود آورد.

♦♦ تولیدات صنعتی استان واقعاً چقدر در اندازه رعایت استانداردهای لازم جهانی است تا بتواند در بازاریابی فراملی با مشکلات جدی سوای مشکلات سیاسی روبه‌رو نشود؟
با وجود تعداد محدود اقلام صادراتی، صادرکنندگان و کشورهای محدود هدف و کالاهای عمدتاً خام و در ابتدای زنجیره ارزش، کاملاً گویا است که اندازه استاندارد، توان رقابت‌پذیری و تکنولوژی کالاها در حدی نیست که حتی بتوان ذکر کرد. اگر قیمت واقعی آب و انرژی و کارگر در اشل جهانی واقعی شود، کدام یک از تولیدات صنعتی کرمان قابلیت رقابت در بازار جهانی را خواهد داشت؟

♦♦ صنایع پیشران توسعه صنعتی و اقتصادی استان کدامند و ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در آن‌ها چه میزان برآورد می‌شود؟

- صنایع معدنی در شروع زنجیره و برای تبدیل به شمش فولادی در معادن سنگ آهن و کاند مسی در معادن مس و سایر فرآورده‌های معدنی در معادن دیگر لازمه حرکت به سمت پیشران هستند، اما صنایعی از فولاد و مس و سایر کالاها از این قبیل می‌تواند پیشران باشد که کالاهای تکنولوژیک بوده و قابلیت صادرات به بازارهای پرقابلیت بین‌المللی را داشته باشد. تعداد انبوهی از صنایع پایین‌دستی معدنی وجود دارد که ارزش‌افزوده بالایی تولید می‌کنند،

- زنجیره تولید انرژی خورشیدی از تولید سلول، پنل، اینورتر و سایر تجهیزات و احداث نیروگاه خورشیدی در

مندرج در آن‌ها اجرایی شده است؟ به کدام یک از اهداف اصلی آن‌ها رسیده‌ایم؟ لذا صرفاً برنامه داشتن و برنامه پنج‌ساله تدوین کردن دلیل بر پیشرفت توسعه نیست. در کرمان هم بایستی با همین رویکرد نگاه کرد. زحمات فراوانی در هر سطح و در هر دولت کشیده شده است. با تلاش‌های اثربخش، خلق مزیت صورت گرفته، اما چون در یک نظام حکمرانی اقتصادی خوب و جامع عمل نشده، نتیجه آن همه تلاش و پیگیری، از بین رفتن منابع زیاد؛ منابع بین نسلی آب و معادن بوده است.

در حال حاضر توسعه پایدار در کرمان چگونه است؟ بیشتر شاخص‌ها طبق تعاریف استاندارد در ردیف پایین جدول استانی قرار گرفته‌اند؛ لذا تلاش‌های موردی برای ایجاد چند مجموعه اقتصادی به‌عنوان تک‌ستاره‌هایی در آسمان صنعت استان بوده؛ ولی توسعه متوازن ایجاد نکرده است. بی‌انصافی است اگر وضعیت استان را در شرایط نبود این مجموعه‌ها و شرایط بحرانی‌تر در نظر نداشته باشیم. صحبت از پیوسته نبودن و هماهنگ نبودن است و رها شدن زنجیره اقدامات لازم در مقاطع زمانی متفاوت است.

◆ چنانچه توضیحات تکمیلی لازم می‌دانید، عنوان فرمایید.

یک مطلب اساسی را نباید فراموش کرد و آن ترسیم آینده استان است. اگر روزی معادن تمام شود و یا استخراج آن‌ها اقتصادی نباشد که امری حتمی است، معدن جدیدی در اشل‌های فعلی کشف نگردد، با برداشت‌های بی‌رویه غیرقابل‌جبران آب و غیراقتصادی‌تر شدن کشاورزی از حالا چه باید کرد؟ چه برنامه‌ای باید تنظیم کرد تا مطمئن باشیم تداوم تمدن و حیات استان به بهترین وجه و مناسب در هر مقطع زمانی حتمی است؟ ◆◆

و هر شخص که توان خلق مزیت داشته باشد می‌تواند موفق باشد. کشورهایی مثل ژاپن و کره جنوبی مصداق این ادعا هستند. نمی‌توان منطقه‌ای خاص را برای صنعت خاص در نظر گرفت. توسعه‌یافتگی ژاپن، مالزی، کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و ... علیرغم عدم برخورداری از مواهب و منابع طبیعی، تنوع اقلیمی و جاذبه خاص تاریخی و گردشگری از جمله پیشرفته‌ترین کشورهای دنیا می‌باشند. کشورهای آفریقایی بعضاً و ایران به‌طور مشخص با وجود منابع طبیعی فراوان، نیروی انسانی تحصیل‌کرده، موقعیت استراتژیک جغرافیایی، تنوع اقلیمی، جاذبه‌های فرهنگی تاریخی طبیعی در جدول کشورهای توسعه‌نیافته قرار دارند، پس نمی‌توان گفت کدام سرزمین و کدام صنعت خوب است مگر این‌که توان خلق مزیت رقابتی در جامعه‌ای فراهم شود و به مواهب و منابع طبیعی به‌عنوان سکوی پرش توجه شود در این صورت رشد اقتصادی شگفت‌آوری ایجاد خواهد شد.

◆ در دوره‌های مختلف برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و نیز ادعای مستمر مسئولان استان کرمان از توان استان برای تبدیل شدن به قطب صنعتی و اقتصادی یاد شده و می‌شود. اولاً فرصت‌های برخورداری استان کرمان برای این قطب شدن چیست و ثانیاً ارزیابی شما از چگونگی استفاده از این فرصت‌ها تاکنون در مسیر چیست؟

اولاً دانش برنامه‌نویسی پنج‌ساله در دنیا منسوخ شده است. برنامه‌های این‌چنینی اسنادی رؤیایی و غیرعملی می‌شود که فقط برای بایگانی خوب است. برنامه‌های قبل از انقلاب و بعد از انقلاب چه اثری داشته‌اند؟ چند درصد احکام

اگر روزی معادن تمام شود و یا استخراج آن‌ها اقتصادی نباشد که امری حتمی است، معدن جدیدی در اشل‌های فعلی کشف نگردد، با برداشت‌های بی‌رویه غیرقابل‌جبران آب و غیراقتصادی‌تر شدن کشاورزی از حالا چه باید کرد؟ چه برنامه‌ای باید تنظیم کرد تا مطمئن باشیم تداوم تمدن و حیات استان به بهترین وجه و مناسب در هر مقطع زمانی حتمی است؟